

СУТНІСТЬ РИНКОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

В умовах підвищення динамізму ринку товарів і послуг виникає об'єктивна необхідність прогнозування існуючих ринкових тенденцій. Ефективність вирішення даної задачі прямо впливає на результативність роботи підприємств. Перед підприємствами, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, стоїть складніше завдання, що вимагає оцінку більшої кількості факторів. Необхідно оцінити вплив на факторів внутрішнього та світового масштабу, діючих на галузь. Результат діяльності кожного підприємства залежить від побудови ефективної збутової політики, яка, в свою чергу, залежить від точності прогнозування динаміки ринків збуту.

Підвищення точності оцінки розвитку ринкових тенденцій дасть нашим машинобудівним підприємствам можливість максимально швидко координувати види і обсяги виробленої продукції ринковим тенденціям, дозволить завчасно вибудувати економічні відносини, в регіонах, де очікується зростання попиту на продукцію.

На даний час поняття «ринкові тенденції» в сучасній економічній літературі не визначено. В нашому дослідженні розглянемо окремо поняття «риннок» та «тенденції» і, на основі аналізу існуючих визначень, сформуємо власну дефініцію категорії «ринкові тенденції».

Еволюція наукової думки щодо визначення сутності поняття «риннок» та «тенденції» має досить багату історію. Значна кількість науковців-економістів вважали за необхідне в своїх працях відобразити роль та значення ринку як суспільно-економічного явища. Риннок у науковій літературі також розглядається як синтетична категорія, за допомогою якої визначаються різноманітні за змістом і параметрами явища. У широкому розумінні риннок означає певний спосіб організації економічного життя, характерними ознаками якого є: самостійність учасників економічного процесу; комерційний характер їхньої взаємодії; суперництво (конкуренція) господарюючих суб'єктів; формування економічних пропорцій під впливом динаміки цін та конкурентної боротьби; ціни, що складаються на основі попиту та пропозицій [0].

Риннок - це місце взаємодії покупців і продавців, що виступає саморегулюючим механізмом взаємодії попиту і пропозиції, який забезпечує конкуренцію, де поширюється інформація, що виступає базою для прийняття відповідних управлінських рішень. З іншого боку риннок координує дії учасників забезпечуючи їх

орієнтиром в діяльності. Крім того риннок виступає організаційною формою товарно-грошових відносин, забезпечуючи їх обмін та визначаючи характер соціально-економічних відносин в певній системі.

Узагальнюючи ряд досліджень щодо сутності ринку в цілому та окремих його видів, можна виокремити відповідні параметри або риси ринку:

перш за все, риннок характеризується відповідним обсягом – тобто кількістю продукції в натуральному та вартісному вираженні, який продається або потенційно може бути реалізований на даному ринку;

об'єктом купівлі-продажу на ринку є товар, послуга або робота, який обумовлює характер даного ринку та впливає на його динаміку;

найчастіше має відповідного регулятора, представленого державною установою, яка в більшій або меншій мірі обмежує взаємодію між учасниками ринку, наказує як діяти та створює відповідне нормативно-правове поле;

є сукупність інститутів як соціально-економічних відносин;

залежить від постійного впливу змін у попиті і пропозиції, що визначає відповідний екілібріум (рівновагу) між цими поняттями, що і обумовлює ціну на товар;

попит на товар залежить від його життєвого циклу, що і обумовлює динаміку ринку – зростання, стабільність або стагнація;

наявність бар'єрів входу та виходу з ринку;

рівень конкуренції на ринку, який визначає його тип, а також кооперації із суміжними підприємствами та галузями в межах горизонтальної та вертикальної інтеграції;

має відповідні механізми функціонування.

На основі аналізу авторами можна відзначити, що автори поняття тенденції визначаються як напрям розвитку; думки чи ідеї; як закон; як напрям і спрямованість розвитку; як спрямованість руху та якісні зміни; орієнтація.

Тенденції – це напрям розвитку, спрямованість руху та якісні зміни, які підтримуються відчутної (значною) кількістю учасників, що дає змогу розглядати їх як системні явища, а не тільки як випадкові.

На основі узагальнення поняття риннок та тенденції запропонуємо бачення сутності категорії «ринкові тенденції» - це якісні чи кількісні зміни у параметрах ринку, таких як: кількість продавців і покупців, обсяг ринку, життєвий цикл продукції,

підприємства та галузі, характер регулювання державними органами, механізми функціонування та сукупність інститутів, які забезпечують соціально-економічні відносини обміну на даному ринку, що впливають або можуть впливати на всіх інших учасників ринку і відповідно мають бути враховані при розробці стратегії розвитку підприємства даного ринку. Зміни, які відображають саме тенденції, представляються або подіями, що повторюються систематично, або набуттям параметрами ринку нових значень, які закріплюються.

Найпріоритетнішими сферами XXI стає наука як сфера, що продукує нові знання, та освіта як сфера, що олюднює знання і насамперед забезпечує індивідуальний розвиток особистості. І тільки та країна, яка спрямована забезпечити пріоритетний розвиток цих сфер, зможе претендувати на гідне місце у світовому співтоваристві, бути конкурентоспроможною [1].

Сьогодні людство навчилося краще аналізувати тенденції і передбачати майбутнє. Особливий інтерес викликають прогнози розвитку ринку капіталу, так як ця сфера має високий ступінь непередбачуваності. Експерти виділяють три сучасні тенденції, які стимулюватимуть ринки в найближчі роки і є гарними індикаторами.

Перша глобальна тенденція – це демографічні зміни світової спільноти і старіння світової економіки.

Людство почало швидко старіти, люди стали більше відпочивати і стежити за своїм здоров'ям. Це призвело до скорочення трудового періоду і зниження робочих годин на тиждень. Багато людей стали намагатися раніше вийти на пенсію, щоб спокійно використовувати накопичені активи. Пенсійні фонди і довгострокові ощадні програми дозволили накопичувати достатньо коштів для безбідної старості. Але старіння населення планети призводить до переходу фінансового світу на новий рівень і різко змінює ринкові тенденції. У майбутньому буде зростати число пенсійних накопичень і пенсіонерів, що шукають фіксований дохід, створюючи структурні зміни в цьому секторі. Тому прибутковість по облігаціях, нерухомості та інших активів буде істотно нижче. Ці явища вже можна спостерігати в США, Японії, Європі і Китаї, де населення старіє швидкими темпами і відбувається скорочення робочої сили.

Другою світовою тенденцією є урбанізація та реурбанізація. Люди стали більше рухатися, мігруючи із сіл у міста. Високі темпи урбанізації спостерігаються в країнах, що розвиваються, але в США і європейських країнах також відбувається швидке злиття передмість і міст. Експерти вважають, що реурбанізація пов'язана з пріоритетами молодих людей, які не хочуть жити в передмістях і намагаються змінити свій спосіб життя. Багато хто з них воліють міський спосіб життя і ця тенденція буде тільки зростати. Демографічні зміни призвели до того, що люди стали більше орендувати житло, ніж купувати його.

Третьою глобальною тенденцією є занадто велике виробництво товарів. З другої половини двадцятого століття намітилася тенденція надлишкової пропозиції товарів і промислового виробництва. Збільшення продуктивності та урбанізація промисловості різко змінили цінову політику багатьох компаній. На світових ринках спостерігається істотний дефляційний тренд, а нові технології, такі як 3D - друк, тільки посилюють цю проблему. Деякі експерти вважають, що зазначений надлишок сировинних товарів є спірним. Але якщо розглянути весь цикл виробництва товарів, то можна помітити збільшення пропозицій з багатьох видів продукції. Особливо сильно це видно в енергетичній, металургійній і харчовій промисловості. Високі ціни на багато товарів призвели до більшої економії споживання і збільшили пропозиції на ринках.

В новітніх умовах підприємство розвивається не автономно, а в тісному зв'язку з зовнішнім середовищем, в тому числі ринковим. На нього весь час впливають фактори, що визначають основні напрямки його діяльності. Оптимальна сукупність всіх факторів і умов має забезпечити ефективне функціонування підприємства і максимальний прибуток.

Управління підприємством в умовах невизначеності ринкового середовища необхідно спрямувати на активну його адаптацію до змін в останньому і перш за все – на пошук шляхів використання потенційних можливостей ринку з метою реалізації економічних інтересів підприємства [2]. **Ошибка! Источник ссылки не найден.**

У перехідний економічний період підприємства опинилися в умовах ринкового середовища, що постійно змінюється і є досить нестабільним. Можливості виживання того чи іншого підприємства часто не ясні. Структури і методи управління, які в західних фірмах відпрацьовувалися впродовж багатьох десятиріч, не можуть переноситися на вітчизняні підприємства механічно, без урахування конкретних внутрішніх і зовнішніх умов. Отже, важливе питання полягає в тому, як підприємство зможе протистояти змінам ринкового середовища. Підприємство має постійно відстежувати основні компоненти навколишньої системи і робити висновки стосовно своїх потреб у змінах.

Список літератури

1. Ю. В. Ніколенко, *Основи економічної теорії*. Київ, Україна: ЦУЛ, 2003.
2. Л. В. Сорокіна, «Діагностика й регулювання стрибків економічного розвитку підприємств», *Економіка та управління підприємствами*, №2, с. 93–100, 2007.